

Sinteza obiecțiilor și propunerilor
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(în domeniul contracarării activității extremiste)
(în baza avizelor autorităților interesate)

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
Serviciul Protecție și Pază de Stat	1. Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	1. Se acceptă.
Serviciul Vamal	2. Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	2. Se acceptă.
Ministerul Apărării	3. La Art. III p. 2 : Avînd în vedere semnificația noțiunii de activitate extremistă, considerăm rațional revizuirea p. 2 Art. III din proiectul legii, în vederea stipulării faptului că în cazul desfășurării activităților de contracarare a extremismului, Ministerul Apărării asigură protecția armamentului, munițiilor, substanțelor explozive, obiectelor militare și a spațiului aerian al țării.	3. Se acceptă parțial. Redacția nouă pentru Articolul 4 din Legea 54/2003 a fost revăzută, cu specificarea faptului că fiecare din instituțiile prevăzute în articolul respectivă participă la contracararea activității extremiste „în limitele competenței lor stabilite de legislație”.
Procuratura Generală	4. Proiectul nu conține prevederi de modificare a Codului de procedură penală în ceea ce privește competența de urmărire penală în cazul infracțiunilor cu care se completează Codul penal: art. art. 346¹-346³. Urmează a stabili competența de exercitare a urmăririi penale procuraturii și pentru propunerile de completare din proiect.	4. Se acceptă. Potrivit Codului de procedură penală, art. 270 alin. (2) stabilește că „Procurorul exercită urmărirea penală în privința infracțiunilor contra păcii și securității omenirii, prevăzute la art. 135-144 din Codul penal, și infracțiunilor contra securității statului, prevăzute la art. 337-347 din Codul penal.”. Avînd în vedere că art. 346 ¹ – „Crearea, conducerea și organizarea activității organizației extremiste” se cuprinde în intervalul „337-347”, se conchide că nu există necesitate de completare a Codului de procedură penală în acest sens.
Ministerul Afacerilor Interne	5. La Art. II: În partea ce se referă la completarea Codului penal cu art. 134 ¹³ , menționăm că reieșind din noțiunea definită a „organizației extremiste”, în înțelesul acesteia nu va putea începe urmărirea penală fără pronunțarea unei hotărâri definitive de către instanța de judecată privind încetarea sau suspendarea activității unei organizații care desfășoară activități extremiste, sau privind declararea materialului informațional ca avînd caracter extremist și inclus în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor	5. Se acceptă conceptual. Totuși, pentru sancționarea acțiunilor de conducere sau organizare a activității unei organizații extremiste, aplicarea răspunderii penale, este firesc să survină după constatarea caracterului extremist al organizației. Or, pînă la constatarea caracterului extremist, această

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>cu caracter extremist, toate aceste acțiuni fiind efectuate în temeiul Legii nr. 54 din 21.02.2003 privind contracararea activității extremiste, chiar dacă formal activitățile extremiste vor fi desfășurate de către subiecții faptelor respective. Această situație ar fi una problematică, deoarece procesul penal în acest caz ar depinde de o hotărâre definitivă emisă de către o instanță de judecată civilă, ceea ce este inadmisibil. Or, această condiție ar presupune tergiversarea începerii urmăririi penale și, respectiv ar aduce atingere celor două principii generale ale procesului penal și anume <i>accesul liber la justiție și desfășurarea procesului penal în termen rezonabil</i>.</p>	<p>activitate este una legală.</p>
	<p>6. La Art. II: Considerăm că noțiunile de „organizație extremistă” și „materiale cu caracter extremist” trebuie definite explicit, reieșind din noțiunile principale prevăzute la art. 1 din Legea nr. 54 din 21.02.2003 privind contracararea activității extremiste. De altfel, după cum și noțiunile de “organizație criminală” și “grupul criminal organizat” din Codul penal nu sunt definite prin necesitatea emiterii unei careva hotărâri privind declararea lor de către careva organ ca avînd astfel de statut. Urmare celor expuse considerăm oportun ca noțiunile de „organizație extremistă” și „materiale cu caracter extremist” să fie expuse cu următorul conținut: „(1) Prin organizație extremistă se înțelege o reuniune stabilă de persoane, organizație necomercială, sau o reuniune de astfel de organizații, mijloc de informare în masă, sau orice alt fel de organizație, ce desfășoară orice activitate extremistă prevăzută la art. 1 din Legea nr. 54 din 21.02.2003 privind contracararea activității extremiste. (2) Prin materiale cu caracter extremist se înțelege documente ori informații pe un orice suport material, inclusiv anonime, destinate să fie făcute publice, avînd scopul de a îndemna la desfășurarea vreunei activități extremiste prevăzută la art. 1 din Legea nr. 54 din 21.02.2003 privind contracararea activității extremiste, de a argumenta sau a justifica necesitatea desfășurării unei asemenea activități ori de a justifica practica comiterii unor crime de război sau a unor alte crime întru nimicirea totală sau parțială a vreunui grup etnic, social, rasial, național sau religios.”;</p>	<p>6. Nu se acceptă. În momentul în care Legea nr. 54 din 21.02.2013 stabilește procedura recunoașterii în instanță a caracterului extremist, precum și în cazul în care se menține existența Registrului organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist, este necesar ca înscrierile în acesta să se facă conform unei proceduri clare, dar nu la decizia unui organ, spre exemplu – a Serviciului de Informații și Securitate. Avînd în vedere că, în procesul de declarare acarakterului extremist există riscul afectării unor drepturi fundamentale, precum dreptul la libertatea opinie și exprimării, este necesar crearea unor garanții, instanța de judecată, în acest sens fiind garantul principal.</p>
	<p>7. La Art. II: În titlul art. 346¹ conjuncția „și” urmează a fi substituită cu conjuncția „sau”, întrucît în redacția propusă ar putea genera interpretări ambigue vis-a-vis de componența infracțiunii respective. De asemenea, avînd la bază faptul că prin elaborarea acestui proiect de lege se urmărește racordarea legislației naționale la tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și că la elaborarea acestuia s-au luat în considerație experiența UE, în mod special a României (Ordonanța de urgență nr. 31 din 13.03.2002), considerăm oportun ca alin. (1) art. 346¹ să fie expus cu următorul conținut: „(1) Aderarea în calitate de membru la o organizație extremistă sau</p>	<p>7. Se acceptă.</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p><i>sprijinirea sub orice formă a unei astfel de organizații</i>”, iar sancțiunea să fie prevăzută și pentru persoana juridică;</p> <p>8. La Art. II: Se consideră oportun ca la alin.(3) art.346² și alin.(3) art.346³, după cuvîntul „cercetării” de completat cu cuvîntul „artei”. O astfel de abordare ar extinde sfera de circulație a unor materiale difuzate sau propagate în unele interese social utile cum ar fi spre exemplu difuzarea unor filme documentare sau artistice care ar oglindi unele fapte istorice cu tentă extremistă.</p>	8. Se acceptă.
Serviciul de Informații și Securitate	<p>9. La art. III: În contextul modificării reglementărilor statutului asociațiilor religioase, prin Legea nr. 125 din 11.05.2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie, se consideră necesar de a completa proiectul cu următoarea sintagmă: „În cuprinsul Legii, sintagma „asociație obștească sau religioasă”, la toate cazurile gramaticale, se substituie cu sintagma „asociație obștească, cult religios sau o parte componentă a acestuia”, la cazul gramatical corespunzător;” Ținînd cont de aceste propuneri, urmează a fi revăzut și textul proiectului.</p> <p>10. La art. III: Se consideră oportună completarea proiectului cu reglementări ce ar asigura implementarea prevederilor Protocolului adițional la Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, referitor la incriminarea actelor de natură rasistă și xenofobă săvîrșite prin intermediul sistemelor informatice, actualmente semnat de către Republica Moldova și în privința căruia a fost inițiată procedura de ratificare, de către Ministerul Afacerilor Interne. Astfel, se propune completarea pct. 1 (ce vizează art. 1 lit. a) din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste) cu următoarele alineate: „- încălcarea drepturilor, libertăților sau intereselor legale ale persoanei în dependență de criteriul atitudinii ei față de religie sau după criteriul rasei, culorii, naționalității, ascendenței, originii etnice, limbii, religiei, sexului, opiniei, apartenenței politice, averii sau originii sociale; - promovarea cultului persoanelor vinovate de săvîrșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii;”.</p>	<p>9. Se acceptă.</p> <p>10. Se acceptă parțial. Primul alineat propus se acceptă. Totuși, în temeiul comentariilor Comisiei de la Veneția, prezentate în raportul (pct. 41 din raport) acesteia pe marginea Legii Federației Ruse privind combaterea activității extremiste, (lege care, de altfel, conține prevederi similare Legii Republicii Moldova), pentru ca încălcarea drepturilor persoanelor să fie apreciată ca activitate extremistă, este necesar ca aceasta să fie însoțită de acțiuni de violență. Or, „în absența unor elemente de violență, această categorie de acțiuni este una mult prea largă pentru a fi apreciată ca activitate extremistă”. Cît despre norma propusă la al doilea alineat – avînd în vedere că justificarea prezentă pentru includerea acestor norme este incriminarea actelor de natură rasistă și xenofobă – menționăm că aceste acte sunt incriminate și incluse în textul proiectului – a se vedea art. III pct. 2 lit. a) din proiect. Or, promovarea cultului unor persoane nu se face separat de promovarea</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
		<p>ideologiei susținute de aceste persoane, indiferent de faptul, au fost acestea sau nu condamnate pentru săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii.</p> <p>Mai mult ca atât, în cazul în care se va promova cultul unor persoane care au fost condamnate pentru infracțiuni contra păcii și omenii, dar acțiunile de promovare vor fi desfășurate în temeiul unor eventuale merite ale persoanelor respective, de asemenea va exista activitate extremistă? În cazul în care promovarea cultului unei persoane condamnate pentru astfel de infracțiuni pornește de la alte raționamente decât actul de săvârșire a acestor infracțiuni, nu putem menționa că există activitate extremistă.</p>
	<p>11. La art. III:</p> <p>Este de menționa faptul că, actualmente, legislația nu consideră ca fiind activitate extremistă deținerea, confecționarea și/sau difuzarea materialelor cu caracter extremist. Este de la sine înțeles că activitatea extremistă se realizează prin propagarea ideilor extremiste, inclusiv prin materiale ce au un asemenea caracter, iar deținerea unor materiale interzise este de nepermis. Atragem atenția că proiectul propus spre examinare incriminează doar confecționarea și deținerea materialelor cu caracter extremist, dacă sînt săvârșite în scopul difuzării acestora, fără a contracta simpla deținere a acestor materiale, fapt cu care nu sîntem completamente de acord. Or, incriminarea deținerii materialelor cu caracter extremist nu poate fi considerată ca o limitare a dreptului persoanei la informație, deoarece Constituția, la art. 34 alin. (1), garantează accesul la informații <u>de interes public</u>, pe cînd informația cu caracter extremist nu poate fi considerată ca fiind de interes public. Concomitent, alin. (3) din același articol, stipulează că dreptul la informații nu trebuie să prejudicieze siguranța națională.</p> <p>În acest context, în scopul evitării unor interpretări neunivoce și pentru a lichida o lacună legislativă, este necesar de a legifera faptul că orice manipulare cu materialele cu caracter extremist constituie, de asemenea, o activitate extremistă. Astfel, propunem completarea pct. 1 cu un nou alineat, avînd următorul cuprins:</p> <p>„- deținerea, confecționarea și/sau difuzarea materialelor cu caracter extremist.”</p>	<p>11. Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea, în special în partea ce se referă la „deținerea materialelor cu caracter extremist”, este în contradicție cu normele propuse spre completarea Codului penal, care stabilesc că, nu constituie infracțiuni faptele incriminate de articolele propuse spre completare, dacă acestea sunt săvârșite în scop științific, artistic, educațional sau personal.</p> <p>Totodată, acțiunea de confecționare a acestor materiale este cuprinsă de actuala redacție a normei de la art. 1 lit. c), în special prin sintagma „...contribuirea în alt mod la desfășurarea activității sau a acțiunilor menționate la lit. a) și b),...”.</p> <p>Este imposibil de a identifica expres și exhaustiv toate formele de desfășurare a activităților cu caracter extremist. Spre exemplu acțiunea de difuzare a materialelor cu caracter extremist ar putea reprezenta, de fapt, propagare, demonstrare sau chiar chemare în public la activitate extremistă, or realizarea acestor trei acțiuni din urmă se pot efectua prin diferite</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
		<p>mijloace. Includerea normei propuse ar reprezenta niște repetiții nejustificate ale prevederilor juridice deja existente, fie în legea în vigoare, fie în normele propuse în proiect.</p>
	<p>12. La art. III: La pct. 1, considerăm că dispoziția lit. b) este restrânsă. Astfel, importul constituie o activitate legală desfășurată în conformitate cu prevederile legislației vamaale, pe când urmează a fi contracarat orice acțiune sau modalitate de introducere pe teritoriul Republicii Moldova a unor atribute ce au caracter extremist. De asemenea, norma propusă nu contracarează alte acțiuni cum ar fi - deținerea atributelor menționate sau înstrăinarea acestora, în alt mod decât prin vânzare. Astfel, propunem expunerea dispoziției lit. b) în următoarea redacție: „introducerea pe teritoriul Republicii Moldova, confecționarea, deținerea, vânzarea sau înstrăinarea în alt mod, propagarea sau demonstrarea în public a:”</p>	<p>12. Se acceptă parțial. Simpla deținere sau demonstrare publică a unor atribute, simboluri ale ideologiilor totalitariste, fără a exista propagarea ideologiei respective, nu este susceptibilă de restricționare/sanționare. A se vedea hot. CtEDO în cauza <i>Vajnai vs. Ungaria</i>.</p>
	<p>13. La art. III: Analiza noțiunii „organizație extremistă”, dată prin Legea nr. 54/2003, denotă anumite deficiențe ce țin de formele pe care le poate lua o astfel de entitate. Astfel, pentru a evita interpretarea sintagmei „o altă organizație”, precum și ținând cont de folosirea pe larg a Internetului pentru desfășurarea activității extremiste, inclusiv prin plasarea materialelor cu caracter extremist, se propune expunerea noțiunii de „organizație extremistă” în următoarea redacție: „<i>organizație extremistă</i> – asociație obștească, cult religios sau o parte componentă a acestuia, mijloc de informare în masă, organizație înregistrată sau neregistrată oficial, precum și rețeaua de comunicații electronice sau o componentă a acesteia, referitor la care, în temeiurile prevăzute de prezenta lege, instanța de judecată a pronunțat o hotărâre definitivă privind încetarea sau suspendarea activității, sau, după caz, privind blocarea accesului la aceasta:”</p>	<p>13. Se acceptă parțial. Așa cum s-a remarcat, Internetul, adică rețelele de comunicații, sunt doar niște mijloace pentru desfășurarea activității extremiste. Rețelele de comunicații nu sunt subiect al vreunei activități, în calitate de subiect fiind persoana fizică sau persoana juridică, aceasta din urmă, luând diferite forme de organizare.</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>14. La art. III: Susținerea materială a activității extremiste (contribuția în alt mod la desfășurarea activității extremiste), de asemenea, se consideră ca fiind o activitate extremistă. Totodată, legea nu reglementează soarta bunurilor ce au aparținut unei organizații extremiste sau folosite la desfășurarea activității extremiste, acestea rămânând în proprietatea persoanelor ce desfășoară respectivele activități. Ulterior, bunurile date ar putea fi folosite la reanimarea unor noi organizații sau activități extremiste. Prin urmare, în scopul contracarării fenomenului menționat, propunem completarea Legii nr. 54/2003 cu un nou articol, 7¹, cu următorul conținut: „Articolul 7¹ Confiscarea bunurilor organizației extremiste (1) Bunurile asociației obștești, ale cultului religios sau ale unei părți componente a acestuia, ale altei organizații, precum și ale mijlocului de informare în masă, a căror activitate a fost încetată în temeiul prezentei Legi, se confiscă în folosul statului, după satisfacerea creanțelor creditorilor, nelegate de desfășurarea activității extremiste, și după restituirea cotei-părți a fondatorului ce nu a știut despre caracterul extremist al activității. (2) Decizia privind confiscarea bunurilor se ia de către instanța de judecată, concomitent cu decizia de încetare a activității asociației obștești, cultului religios sau a unei părți componente a acestuia, a altei organizații, precum și a mijlocului de informare în masă.”</p>	<p>14. Nu se acceptă. Actualmente, sistemul național de drept nu reglementează confiscarea civilă, or, instituția propusă prin prevederile în cauză urmează a se aplica în cadrul unui proces civil, a procesului în care se solicită recunoașterea caracterului extremist al activității organizației în cauză. A se vedea art. 316 alin. (5) din Codul civil al Republicii Moldova – „(5) <i>Nu pot fi confiscate bunurile dobândite licit, cu excepția celor destinate sau folosite pentru savârșirea de contravenții sau infracțiuni. Caracterul licit al dobândirii bunurilor se prezumă.</i>” Cît despre confiscarea în materie penală, aceasta este reglementată de Codul penal al Republicii Moldova și ar putea fi aplicată în condițiile acestuia, precum și a Codului de procedură penală al Republicii Moldova și a Codului de executare al Republicii Moldova. Totodată, menționăm că, în conformitate cu art. 40 alin. (5) din Legea nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești, „(5) <i>Bunurile asociației obștești dizolvate prin hotărîre a instanței de judecată, rămase după executarea creanțelor creditorilor, se trec, cu titlu gratuit, în proprietatea statului, pentru a fi utilizate în scopuri de caritate.</i>”</p>
	<p>15. La art. III: În scopul ajustării art. 8 din Legea nr. 54/2003 la prevederile legislației ce reglementează activitatea în domeniul comunicațiilor electronice (Legea comunicațiilor electronice nr. 241 din 15 noiembrie 2007), precum și ținînd cont de folosirea pe larg a rețelei Internet și a altor rețele de comunicații electronice pentru desfășurarea activității extremiste, inclusiv plasarea pe paginile web, portal, forum, într-o rețea de socializare, blog a materialelor cu caracter extremist, se propune expunerea art. 8 în următoarea redacție: „Articolul 8. Inadmisibilitatea utilizării rețelelor de comunicații electronice pentru</p>	<p>15. Se acceptă. Totuși, la alin. (2) și (3), cuvintele „material cu caracter extremist” se substituie prin cuvintele „material ce denotă un caracter extremist”. Această modificare este necesară, deoarece, caracterul extremist se constată prin hotărîrea instanței de judecată, pînă atunci, materialul prezumîndu-se a fi perfect legal sau doar permite a bănuși rezonabil caracterul extremist al său.</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>desfășurarea activității extremiste</p> <p>(1) Se interzice utilizarea rețelelor de comunicații electronice pentru desfășurarea activității extremiste.</p> <p>(2) În cazul în care rețelele de comunicații electronice sînt utilizate pentru desfășurarea activității extremiste, se aplică măsurile prevăzute de prezenta lege, ținîndu-se cont de particularitățile relațiilor în domeniul comunicațiilor electronice, reglementate de legislația în domeniu.</p> <p>(3) În cazul în care într-o rețea de comunicații electronice (pe o pagină web, portal, forum, într-o rețea de socializare, blog etc.) este plasat un material cu caracter extremist, Serviciul de Informații și Securitate dispune prin ordin, furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice, blocarea provizorie a accesului la acest material de pe teritoriul Republicii Moldova.</p> <p>(4) Blocarea provizorie a accesului la materialul cu caracter extremist se dispune pe un termen de pînă la 60 de zile. În această perioadă de timp, Serviciul de Informații și Securitate este obligat să sesizeze instanța de judecată pentru a constata caracterul extremist al materialului, în vederea întreprinderii, după caz, a altor acțiuni stabilite în prezenta Lege.</p> <p>(5) Ordinul Serviciului de Informații și Securitate privind blocarea provizorie a accesului la materialul cu caracter extremist se plasează imediat pe pagina web oficială a Serviciului, somînd, concomitent, în formă scrisă furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice în vederea executării acestuia.</p> <p>(6) Furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice sînt obligați, imediat, dar nu mai tîrziu de 4 ore de la somație, să blocheze accesul la materialul menționat în ordin.</p> <p>(7) În cazul în care într-o rețea de comunicații electronice sînt plasate trei și mai multe materiale cu caracter extremist, în temeiul cererii Serviciului de Informații și Securitate ori a Procurorului General sau procurorilor subordinați acestuia, instanța de judecată pronunță hotărîrea de blocare a accesului, de pe teritoriul Republicii Moldova, la rețeaua de comunicații electronice respectivă sau la anumite componente ale acesteia.</p> <p>(8) Serviciul de Informații și Securitate solicită furnizorului rețelei de comunicații, în baza hotărîrii definitive a instanței de judecată, emisă în condițiile alin. (7), să blocheze accesul, de pe teritoriul Republicii Moldova, la rețeaua respectivă de comunicații. Furnizorul rețelei de comunicații are obligația de a se conforma solicitării Serviciului de Informații și Securitate în termen de 24 de ore de la recepționarea acesteia.”.</p>	
	<p>16. La art. III: În contextul propunerilor de mai sus, se cere ajustarea conținutului art. 10 și expunerea</p>	<p>16. Se acceptă conceptual. Rețeaua de comunicații electronice este doar un</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>acestui în următoarea redacție:</p> <p>„Articolul 10. Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist</p> <p>(1) Serviciul de Informații și Securitate ține Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist.</p> <p>(2) Instanța de judecată expediază copia autenticată a hotărârii definitive privind încetarea sau suspendarea activității, privind blocarea accesului la rețeaua de comunicații electronice sau la anumite componente ale acesteia ori privind constatarea caracterului extremist al materialului, în adresa Serviciului de Informații și Securitate care, prin ordin, include asociația obștească, cultul religios sau partea componentă a acestuia, mijlocul de informare în masă, organizația, rețeaua de comunicații electronice sau o anumită componentă a acesteia ori materialul în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist.</p> <p>(3) Ordinul privind includerea în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Serviciului.</p> <p>(4) Din momentul publicării în Monitorul Oficial a Ordinului privind includerea rețelei de comunicații electronice sau a anumitei componente a acesteia ori a materialului cu caracter extremist în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist, dar nu mai târziu de 24 de ore, furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice sînt obligați, din oficiu, să blocheze accesul la acestea de pe teritoriul Republicii Moldova.</p> <p>(5) Deținerea sau difuzarea, pe teritoriul Republicii Moldova, a materialelor incluse în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist se interzice.</p> <p>(6) Pregătirea, difuzarea sau deținerea ilegală a materialelor cu caracter extremist, precum și constituirea, aderarea sau participarea, în calitate de membru, în organizațiile extremiste atrag răspunderea penală ori contravențională, în conformitate cu legislația în vigoare.”</p>	<p>mijloc de difuzare, propagare, comercializare a materialelor cu caracter extremist și un instrument pentru activitatea unei organizații extremiste. Mai mult ca atât, a se vedea norma propusă în noua redacție a art. 8 alin. (4) (propunerea de la pct. 15).</p> <p>Astfel, rețeaua de comunicații, <i>per se</i>, nu poate fi declarată ca avînd caracter extremist, dar materialele care se publică pe această rețea și organizația care o folosește (utilizatorul), eventual, și furnizorul acestei rețele.</p> <p>Totodată, formularea de la alin. (4) este în discordanță cu norma propusă la alin. (7) al art. 8. (redacția propusă la pct. 15). Totodată, pornind de la obiectu de reglementare al normei în cauză, menționăm că aceasta nu este plasată corect, ea fiind inclusă în textul art. 8 (a se vedea proiectul).</p> <p>Referitor la acțiunile menționate la alin. (6) al articolului propus, a se vedea opinia Ministerului Justiției de la pct. 11 din Sinteză.</p> <p>Astfel, a se vedea, în proiect, redacția prevederilor în cauză.</p>
	<p>17. La art. III:</p> <p>Pentru un plus de rigoare normativă și pentru a aduce prevederile Legii nr. 54/2003 în conformitate cu prevederile actelor legislative în vigoare, propunem completarea proiectului cu două puncte noi, cu următorul conținut:</p> <p>„7. Articolul 12:</p> <p>la alineatul (1), cuvîntul „administrativă” se substituie cu cuvîntul „contravențională;</p> <p>la alineatul (3), sintagma „infracțiune cu caracter extremist” se substituie cu sintagma „infracțiune sau contravenție ce ține de activitatea extremistă”;</p> <p>se completează cu alineatul (4), cu următorul cuprins:</p>	<p>17. Se acceptă parțial.</p> <p>Nu se acceptă norma propusă pentru completare, alin. (4) în art. 12.</p> <p>O persoană care a confecționat/elaborat un material cu caracter extremist, poate fi atras la răspundere juridică, doar în condițiile legislației speciale, în cazul nostru – penale – și va răspunde doar în condițiile în care aceasta va fi subiect al infracțiunii respective – art. 346² alin. (1) din Codul penal, conform proiectului de lege. În caz contrar, dacă o altă formă de</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>„(4) Autorul unui material audio, video, tipărit, electronic, expus în alt mod, destinat să fie făcut public și care conține cel puțin unul din elementele menționate la articolul 1 din prezenta Lege, se recunoaște ca persoană ce desfășoară activitate extremistă și poartă răspundere în conformitate cu prevederile legislației naționale.”</p>	<p>răspundere nu este prevăzută, persoana respectivă nu va fi supusă răspunderii juridice. Astfel, persoana va fi considerată ca persoană care a desfășurat activitate extremistă dacă va fi găsită vinovată pentru acțiunile cu caracter extremist incriminate de lege și acest fapt va rezulta din hotărîrea instanței de judecată, dar nu prin norma inclusă în lege. Norma propusă încalcă principiul prezumției nevinovăției și nu-și are o justificare plauzibilă.</p>
	<p>18. La art. III: La art. 13 alin. (1), sintagma Legii nr.560-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor se substituie cu sintagma „Legii nr. 26 din 22 februarie 2008 privind întrunirile”.</p>	<p>18. Se acceptă.</p>
	<p>19. La art. III: Avînd în vedere cele menționate mai sus, în special ce ține de interzicerea deținerii materialelor cu caracter extremist, precum și necesitatea implementării Protocolului adițional la Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, referitor la incriminarea actelor de natură rasistă și xenofobă săvîrșite prin intermediul sistemelor informatice, se propune completarea proiectului cu un nou articol, cu următorul cuprins: „Articolul . Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.3-6, art.15), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: 1. După articolul 365² se introduc 3 articole noi, 365³, 365⁴ și 365⁵ cu următorul cuprins: „Articolul 365³. Confecționarea sau deținerea ilegală a materialelor cu caracter extremist Confecționarea sau deținerea ilegală a: a) atributelor sau a simbolicii naziste, a unor atribute sau simbolici asemănătoare, pînă la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă; b) atributelor sau a simbolicii organizațiilor legionare; c) altor atribute sau a simbolicii care au semnificație fascistă, rasistă ori xenofobă; d) materialelor cu caracter extremist incluse în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist, se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 50 la 60 de</p>	<p>19. Nu se acceptă. 1. Materialele cu caracter extremist reprezintă un pericol doar cînd sunt puse la dispoziția publicului în scopul propagării unor acțiuni extremiste. Dar deținerea lor, pur și simplu, în scop individual, științific sau artistic nu poate constitui o faptă penală sau contravențională. Norma este una mult prea largă și contravine prescripțiilor CtEDO și Comisiei de la Veneția. Totodată, norma este una imprevizibilă deoarece nici un act normativ din repertoriul normativ al Republicii Moldova nu reglementează care sunt simbolurile indicate – naziste, fasciste, rasiste, xenofobe, legionare. Totodată, același cadru legislativ nu reglementează ce este nazism, fascism, legionarism. Referitor la norma propusă la art. 365⁴ – a se vedea opinia Ministerului Justiției la pct. 10. Referitor la norma propusă la art. 365⁵ – redacția propusă este una imprevizibilă și riscă să reprezinte o încălcare a art. 10 din CEDO,</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>ore, sau cu arest de la 5 la 15 zile, cu amendă de la 150 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an, cu amendă de la 150 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.”</p> <p>Articolul 365⁴. Promovarea cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unei infracțiuni contra păcii și omenirii</p> <p>Promovarea cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unei infracțiuni contra păcii și omenirii</p> <p>se sancționează cu amendă de la 25 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 50 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an, cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.</p> <p>Articolul 365⁵. Negarea, minimalizarea grosolană, aprobarea sau justificarea genocidului ori a crimelor împotriva umanității</p> <p>Distribuirea sau punerea în alt mod la dispoziția publicului a unui mesaj prin care se neagă, minimalizează grosolan, aprobă sau justifică actele constitutive a genocidului ori a crimelor împotriva umanității, recunoscute ca atare printr-o hotărâre definitivă a unei instanțe de judecată naționale sau a unui tribunal internațional înființat prin instrumente internaționale relevante,</p> <p>se sancționează cu amendă de la 25 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de 40 la 60 de ore, cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.”</p> <p>2. Articolul 400 alineatul (1), după cuvintele „art. 365” se completează cu sintagma „365³ – 365⁵”.</p>	<p>respectiv nu poate fi acceptată. Acțiunile respective trebuie să urmărească scopul prevăzut la 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste.</p> <p>Totodată, menționăm că, o redacție explicită, mult mai complexă este oferită în Decizia-cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal. Acest act instituie fapta ca fiind infracțiune și nu contravenție.</p> <p>Infracțiunea de la acest articol, ca de altfel și celelalte expuse mai sus pot fi efectuate nu doar prin intermediul sistemelor informatice.</p> <p>Totodată, când vorbim despre fapte de extremism sau tangențiale acestuia, probabil este rațional, ca, reieșind din gravitatea acestei forme de activitate ilegală, să nu fie aplicabilă răspunderea contravențională, dar penală.</p> <p>2. În virtutea neacceptării propunerilor de la pct. 1 modificările de la pct. 2 nu-și justifică existența.</p>
	<p>20. La art. III:</p> <p>La art. II pct. 2, în contextul celor expuse la pct. 4 de mai sus, propunem substituirea, la art. 346² și 346³, a cuvintelor „Importarea” și „vânzarea” cu sintagmele „Introducerea pe teritoriul Republicii Moldova” și, respectiv, „vânzarea sau înstrăinarea în alt mod”.</p>	<p>20. Se acceptă.</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>21. La art. III: La art. IV, ținând cont de importanța acestui proiect de lege, precum și lipsa necesității de a întocmi careva acțiuni de lungă durată pentru intrarea în vigoare a acestuia, propunem substituirea, la alin. (1) și (3), a cuvintelor „6 luni” și „3 luni”, în ambele cazuri, cu sintagma „o lună”.</p>	<p>21. Se acceptă parțial. Se acceptă propunerea de a indica în calitate de termen de intrare în vigoare a legii a perioadei de 3 luni, dar pentru a nu lăsa loc de încălcarea unor prevederi legale și pentru a nu realiza acțiunile în grabă nejustificată (cu riscul de a admite erori), se consideră oportun de a menține pentru acțiunile de la alin. (2) și (3) termenul de 3 luni. Dacă acțiunile respective vor fi efectuate într-un termen mai mic, aceasta nu fi o încălcare.</p>
<p>Consiliul Național de Participare</p>	<p>Propuneri referitoare la modificarea art. 8 din proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (privind contracararea activităților extremiste):</p> <p>22. Art 8 alin. (2) conține prevederi generale inaplicabile pentru că sunt imprevizibile. (aplicarea măsurilor legale ținând cont de particularitățile relațiilor în domeniul comunicațiilor).</p> <p>23. Art 8 alin. (3) prevede ca SIS poate ordona blocarea rețelei de comunicații electronice. Nu este clar dacă a fost evaluat impactul de reglementare a furnizorului de rețele prin ordonare a blocării materialului cu caracter extremist și care este discreția SIS în privința blocării materialului, pentru că lista include pagina, web, portal, etc. În opinia noastră ordonarea blocării unui material cu caracter extremist trebuie specificată concret și îngust, adică doar pagina care conține materialele de acest gen. Procedura de ordonare va fi supusă revizuirii imediate de Procurorul special, în termen de 24 de ore.</p> <p>24. Art. 8 alin. (6) conține termenul de executare a blocării materialului de 4 ore.</p>	<p>22. Nu se acceptă. Prevederea este una de blanchetă, prin care se face trimitere la legislația cu privire la comunicații, cum ar fi Legea nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007 comunicațiilor electronice sau Legea nr. 467 din 21 noiembrie 2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.</p> <p>23. Norma de la alin. (3) prevede clar că SIS-ul poate cere blocarea provizorie a materialului ce denotă caracter extremist și nu a accesului la întreg sistemul informațional. Noțiunea de „material cu caracter extremist” este reglementată de Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste, în art. 1 lit. d). Nu este clar la care procuror special se face referire în propunere. Mai ales că, prevederea de la alin. (4) al articolului indică despre obligația SIS de a sesiza instanța de judecată neîntârziat în vederea expunerii asupra materialului respectiv.</p> <p>24. Ministerul Tehnologiei Informației și</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	Acest termen pare a fi nerealizabil de către prestatorul de rețele de comunicare.	Comunicațiilor nu au invocat imposibilitatea respectării acestui termen. Totodată, procedura tehnică prin care va avea loc nemijlocit blocarea accesului la materialul cu caracter extremist urmează a fi reglementată printr-un regulament separat – a se vedea pct. 26.4 din prezentul tabel.
Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor	<p>25. La art. II (pct. 1) și la art. III (pct. 2 și 5) este necesar de revizuit utilizarea sintagmei "mijloc de informare în masă", deoarece acest termen, în conformitate cu legislația în vigoare, nu denotă careva persoană juridică sau o asocieră de persoane fizice care să desfășoare anumite activități. În cazul diferitor mijloace de informare în masă responsabilitatea și competența sunt puse în seama persoanei juridice sau fizice, denumită după caz "radiodifuzor" (art.2 din legea nr.260-XVI din 27.07.2006 "Codul audiovizualului al Republicii Moldova"), "fondator" al publicațiilor periodice și agențiilor de presă, precum și "redacțiile" acestora (art.2 și art.8 din Legea presei P.243-XIII din 26.10.1994), "editură", "tipografie" și "difuzorul producției editoriale" (art. 1 din Legea nr.939-XIV din 20.04.2000 "Cu privire la activitatea editorială").</p> <p>26. La art. III pct. 6, alineatele 3-8 din redacția modificată a art. 8 din Legea privind contracararea activității extremiste nr. 54-XV din 21.02.2003 nu pot fi acceptate și se propune de a fi excluse din următoarele considerente:</p> <p>26.1. Expresia "în care într-o rețea de comunicații electronice (pe o pagină web, portal, forum, într-o rețea de socializare, blog etc.) este plasat un material" este incorectă din punct de vedere logic și tehnic, deoarece informația se plasează nu în rețea, care este un mijloc de transmitere a informației, ci pe purtători de informație, care sunt părți componente ale unui server conectat la rețea.</p> <p>26.2. Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007, care stabilește principalele reguli și condiții de activitate în domeniul comunicațiilor electronice din Republica Moldova, nu reglementează conținutul informației transmise prin rețelele de comunicații electronice, cu excepția informației care identifică utilizatorul final. Respectiv, impunerea unor obligații furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice referitoare la conținutul transmis contravine prevederilor în cauză.</p>	<p>25. Nu se acceptă. Noțiunea „mijloc de informare în masă” este una deja utilizată în legea modificată, iar obiectivul prezentului proiect nu vizează schimbarea terminologiei utilizate deja de actul respectiv.</p> <p>26.</p> <p>26.1. Se acceptă. Noțiunea „rețea de comunicații”, de la alin. (3) a fost substituită cu noțiunea „sistem informațional”, care este definită de Legea nr. 467 din 21 noiembrie 2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.</p> <p>26.2. Nu se acceptă. Impunerea unor obligații de genul celor prevăzute de proiectul de lege nu vine în contradicție cu prevederile Legii nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007 comunicațiilor electronice, or normele urmează a fi aplicate în coroborare, analog aplicării prevederilor referitoare la conținut stabilite de legislația audiovizualului. Obligația de blocare prevăzută</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>26.3. Punerea în aplicare a prevederilor privind "blocarea provizorie a accesului" va avea un impact negativ în dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice și va limita dezvoltarea Internetului în Republica Moldova, fiind impuse constrângeri suplimentare în activitatea de întreprinzător. Din aceste considerente, conform prevederilor art. 13 din Legea nr. 235-XVI din 20.07.2006 "Cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător", proiectul de lege urma să fie însoțit, în mod obligatoriu, de analiza impactului de reglementare, care reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor intereselor întreprinzătorilor și ale statului.</p> <p>26.4. "Blocarea provizorie a accesului" la un material poate fi aplicată abuziv, în lipsa unei hotărâri definitive a instanței de judecată privind declararea acestui material ca material cu caracter extremist. Este necesar de clarificat cine va purta responsabilitatea pentru pagubele materiale în urma acestei blocări, dacă instanța de judecată va constata că materialul în cauză n-are caracter extremist.</p> <p>Blocarea de către furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice a accesului la un anumit material publicat pe un server conectat la rețea de regulă, este practic imposibilă fără blocarea accesului la întregul server/servele și lipsirea utilizatorilor de posibilitatea de a accesa alte materiale și servicii furnizate de acest server/servele (care</p>	<p>în prezentul proiect se referă la regimul de circulație a unor materiale, materialele cu caracter extremis, care afectează securitatea statului, materiale cu regim limitat. Astfel, având în vedere specificul acestor materiale, nu este cazul ca acestea să fie statuate în legislația cu privire la telecomunicații, ci în Legea cu privire la contracararea activității extremiste.</p> <p>26.3. Nu se acceptă.</p> <p>Analiza impactului de reglementare este necesară în cazul adoptării unui act care reglementează activitatea de întreprinzător. Activitatea de întreprinzător, la rândul său, este „activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri” (art. 1 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi). Proiectul propus spre avizare nu reglementează raporturile sau activitatea subiecților care desfășoară activitate de întreprinzător. Proiectul reglementează circulația materialelor cu caracter extremist, care nu sunt obiect al activității de întreprinzător.</p> <p>26.4. Se acceptă conceptual.</p> <p>Pentru a evita aplicarea abuzivă a blocării provizorii, dar și pentru a reglementa exact modul de blocare în temeiul hotărârii instanței de judecată, procedura tehnică de blocare urmează a fi reglementată într-un regulament separat. Regulamentul va fi aprobat, în comun, de către Serviciul de Informații și Securitate și Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.</p>

Autorul avizului	Conținutul obiecției/recomandării	Poziția Ministerului Justiției
	<p>nu au caracter extremist). Aceasta afectează direct drepturile și interesele legitime a unor mase largi de utilizatori (dreptul la informație, libertatea opiniei și exprimării, drepturile consumatorului etc.).</p> <p>26.5. Eficiența măsurii de blocare este redusă, deoarece poate fi ocolită prin utilizarea diferitor metode tehnice.</p> <p>26.6. Problema materialelor cu conținut extremist poate fi soluționată prin stabilirea unui mecanism eficient de conlucrare între autoritățile abilitate din Republica Moldova și cele de peste hotare în vederea obligării proprietarilor resurselor informaționale respective de a elimina conținutul cu caracter extremist.</p>	<p>Asupra acestei soluții s-a convenit la ședința din 20 decembrie 2013, care s-a desfășurat cu reprezentanți ai acestor instituții.</p> <p>26.5. Tocmai pentru a identifica soluția optimă, din punct de vedere tehnic, astfel, încât să nu se admită accesul la un material cu caracter extremist, instituțiile direct vizate (SIS și MTIC), vor elabora regulamentul menționat la pct. 26.4.</p> <p>26.6. Se acceptă conceptual, dar aceasta nu face obiectul prezentului proiect. Cooperarea dintre autoritățile abilitate ale RM și cele ale altor state se face în temeiul altor acte normative.</p>

Viceministru

Nicolae EȘANU